

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Środowiska

KSI.410.1.4.2024

Tekst jednolity*

Pani
Aneta Adamska
p.o. Regionalny Dyrektor
Ochrony Środowiska w Warszawie
ul. Sienkiewicza 3
00-015 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

* Uwzględniono zmiany wprowadzone uchwałą Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli z 16 maja 2024 r.

P/24/001 „Wykonanie budżetu państwa w 2023 r., w części 41 – Środowisko,
w zakresie wykonania planu finansowego Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie, ul. Henryka Sienkiewicza 3, 00-015 Warszawa ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Aneta Adamska, p.o. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska, od 29 lutego 2024 r. Poprzednio, w okresie objętym kontrolą, funkcję kierownika jednostki pełnił Arkadiusz Siembida – Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie ² od 3 grudnia 2015 r. do 28 lutego 2024 r. (akta kontroli str. 92-95, 2233)
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Środowiska
Kontrolerzy	1. Izabella Krawczyk, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KSI/12/2024 z 10 stycznia 2024 r. 2. Piotr Koczara, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KSI/13/2024 z 10 stycznia 2024 r. (akta kontroli str. 1-4)

---

¹ Dalej: „RDOŚ w Warszawie”.

² Dalej: „Regionalny Dyrektor”.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623., dalej: „ustawa o NIK”.

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	<p>Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania planu finansowego na 2023 r. Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności. Ocenie podlegały w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> – realizacja wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, – sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz wybranych sprawozdań za IV kwartał 2023 r. w zakresie operacji finansowych, – system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości i rzetelności sporządzania sprawozdań. <p>Ponadto przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych za 2023 r. z wynikami roku ubiegłego.</p>
Zakres kontroli	<p>Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> – analizy porównawczej wykonania dochodów; – analizy wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków; – kontroli wykorzystania środków otrzymanych z rezerw budżetowych; – kontroli przestrzegania ustalonych limitów wydatków, w tym limitów środków na wynagrodzenia; – szczegółowej analizy wybranej próby wydatków; – kontroli prawidłowości udzielania i realizacji wybranych zamówień publicznych; – szczegółowej kontroli wybranych zapisów i dokumentów księgowych; – analizy stanu zobowiązań; – analiza stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań; – analizy prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań. <p>Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. „Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej kontrolowanej działalności”.</p>

III. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Kontrola dochodów budżetowych została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami z roku ubiegłego⁵.

Wydatki RDOŚ w Warszawie poniesione z budżetu państwa wyniosły 40 833,2 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach.

Szczegółowe badanie wydatków pod względem rzetelności, celowości, gospodarności i legalności – na podstawie próby 47 dowodów księgowych łącznie na 2 298,9 tys. zł (z tego: 2 237,0 tys. zł z budżetu państwa i 61,9 tys. zł z budżetu środków europejskich) – wykazało, że w przypadku 2 umów⁶ łącznie na 193,8 tys. zł nierzetelnie działano w zakresie odbioru przedmiotu zamówienia – nie sporządzono odpowiedniej liczby protokołów odbioru wykonanych prac. Badanie wydatków wykazało także, że nierzetelnie sporządzono 10 z 38 protokołów oględzin szkód wyrządzonych przez zwierzęta objęte ochroną gatunkową, na podstawie których wypłacono 273,8 tys. zł tytułem odszkodowania. Nie zamieszczono w nich wszystkich wymaganych informacji.

W 2023 r. nie opracowano planu rzeczowo-finansowego, mimo że w regulaminie udzielania zamówień publicznych w RDOŚ w Warszawie⁷ oraz w zarządzeniu nr 22 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z 20 października 2021 r. w sprawie kontroli zarządczej, zarządzania ryzykiem oraz systemu zarządzania środowiskowego RDOŚ w Warszawie⁸, określono, że dokument ten jest niezbędny do rzetelnej realizacji postanowień tych procedur wewnętrznych.

Szczegółowe badanie wykorzystania środków z rezerw celowych budżetu państwa – przeprowadzone na próbie stanowiącej 1,85% środków z rezerw celowych zwiększających limit wydatków RDOŚ w Warszawie – wykazało, że wydatki sfinansowane tymi środkami wynikały z faktycznych potrzeb i poniesione zostały na cele określone w decyzjach Ministra Finansów.

W obszarze udzielania zamówień publicznych szczegółowe badanie 3 zamówień nie wykazało nieprawidłowości. Jednak RDOŚ w Warszawie nie opublikowała na swojej stronie internetowej aktualizacji planu postępowań o udzielenie zamówień publicznych w 2023 r., co stanowiło naruszenie art. 23 ust. 4 ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych⁹.

Wydatki budżetu środków europejskich RDOŚ w Warszawie wyniosły 71,8 tys. zł i stanowiły 99,6% planu po zmianach.

⁴ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2021 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej. W niniejszym wystąpieniu sformułowano oceny w formie opisowej.

⁵ Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2023 r.

⁶ Umowa nr RDOŚ/20/2023 z 29 marca 2023 r. dotycząca opracowania dokumentacji na potrzeby sporządzenia planów ochrony dla 8 rezerwatów; umowa nr RDOŚ/23/2023 z 7 kwietnia 2023 r. dotycząca wykonania dokumentacji na potrzeby sporządzenia projektów planów ochrony dla 2 rezerwatów oraz przekazania zamawiającemu sporządzonej dokumentacji w 2 egzemplarzach w wersji elektronicznej.

⁷ Wprowadzonego zarządzeniem nr 1 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z 12 stycznia 2021 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu udzielania zamówień publicznych w Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie.

⁸ Dalej: „zarządzenie ws. kontroli zarządczej”.

⁹ Dz.U. z 2023 poz. 1605, ze zm., dalej: „ustawa Pzp”.

Na kartach czasu pracy sporządzanych przez koordynatora projektu nr POIS.02.04.00-00-0191/16 pn. „Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych”¹⁰ – finansowanego ze środków II osi priorytetowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020¹¹ – nie umieszczono śladów rewizyjnych przeprowadzenia kontroli merytorycznej danych w nich zawartych, co było działaniem nierzetelnym.

Stwierdzono także nieprawidłowość polegającą na niezapewnieniu zgodności „Zasad (Polityki) rachunkowości oraz procedur obiegu i kontroli dowodów finansowo-księgowych w Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska”¹² z wymogami art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. c ustawy o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r.¹³

Opisane w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym nieprawidłowości wskazują, że ustalone mechanizmy kontroli zarządczej były nieskuteczne.

NIK opiniuje pozytywnie sporządzone w RDOŚ w Warszawie sprawozdania: budżetowe i w zakresie operacji finansowych (Rb-Z za IV kwartały 2023 r.). Zostały one sporządzone prawidłowo i zgodnie z ewidencją księgową.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe¹⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Dochody budżetowe

Opis stanu faktycznego

Kontrola dochodów budżetowych została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami z roku ubiegłego.

Według sprawozdania Rb-27 dochody budżetowe, określone w planie finansowym RDOŚ w Warszawie na 2023 r., zostały zrealizowane w wysokości 15,9 tys. zł, tj. 528,7% planu dochodów. W porównaniu do 2022 r. uzyskane dochody były niższe o 158,4 tys. zł, tj. o 996,2%.

Główna księgowa wyjaśniła, że tak duża różnica w wykonaniu dochodów, w porównaniu do poprzedniego roku, wynikała z faktu otrzymania w 2022 r. odszkodowania w wysokości 166,4 tys. zł za szkody poniesione w związku z zalaniem siedziby RDOŚ w Warszawie.

Wyższe wykonanie dochodów w 2023 r. w stosunku do planu wynikało przede wszystkim z uzyskania wpływów z tytułu z rozliczeń z lat ubiegłych dotyczących m.in. rozliczeń z ZUS. Przekroczenie planu dochodów spowodowane było również wpływami z odszkodowań za uznane reklamacje związane z nienależytym wykonaniem usług w zakresie powierzonych przesyłek. Regionalny Dyrektor wyjaśnił,

¹⁰ Dalej: „Projekt”.

¹¹ Dalej: „POLiŚ”.

¹² Wprowadzonych zarządzeniem nr 74 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z 30 grudnia 2022 r. w sprawie wprowadzenia Zasad (Polityki) rachunkowości oraz procedur obiegu i kontroli dokumentów finansowo-księgowych w Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie, dalej: „polityka rachunkowości”.

¹³ Dz.U. z 2023 r. poz. 120, ze zm., dalej: „ustawa o rachunkowości”.

¹⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

że wzrost uzyskanych dochodów był nieporównywalny do lat poprzednich i niemożliwy do oszacowania na etapie ich planowania.

Główne pozycje dochodów stanowiły wpływy:

- Z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych (§ 0940) w wysokości 9,9 tys. zł – stanowiące 62,4% łącznej kwoty dochodów. Wpływy te to zwroty środków z tytułu: nadpłaconych w 2022 r. składek pracodawcy w związku z przekroczeniem podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, korekt faktur.
- Z tytułu kar umownych (§ 0950) w wysokości 1,8 tys. zł – stanowiące 11,1% łącznej kwoty dochodów. Kary zostały nałożone na wykonawców umów z lat ubiegłych z tytułu: nakazów zapłaty, wpłat komorniczych.
- Z różnych dochodów (§ 0970) w wysokości 3,0 tys. zł – stanowiące 19,2% łącznej kwoty dochodów. Wpływy te pochodziły m.in. z uznania reklamacji dotyczącej usług Poczty Polskiej.

Na koniec 2023 r. – zgodnie ze sporządzonym 6 lutego 2023 r. rocznym sprawozdaniem Rb-27 – stan należności pozostałych do zapłaty wyniósł ogółem 6,6 tys. zł netto. Należności pozostałe do zapłaty na koniec 2023 r. były niższe o 1,2 tys. zł, tj. o 15,3% w porównaniu do stanu na koniec 2022 r. Najwyższe kwoty należności pozostałych do zapłaty, w tym zaległości netto stanowiły:

- kara umowna wraz z odsetkami, wynikająca z umowy nr RDOŚ/82/2017 z 3 września 2017 r., nałożona w związku z brakiem wykonania przedmiotu umowy przez wykonawcę;
- koszty zastępstwa prawnego w sprawie o sygn. akt II W 352/23; RDOŚ w Warszawie występował w charakterze oskarżyciela posiłkowego i był reprezentowany przez radcę prawnego na mocy pełnomocnictwa procesowego.
(akta kontroli str. 486-519, 766)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OBSZAR

2. Wydatki

2.1 Wydatki budżetu państwa

Opis stanu
faktycznego

Limit wydatków na 2023 r. w planie finansowym RDOŚ w Warszawie, opracowanym na podstawie ustawy budżetowej na rok 2023 z dnia 15 grudnia 2022 r.¹⁵, ustalono w wysokości 26 891,0 tys. zł. W ciągu roku limit wydatków został zwiększony per saldo o 13 968,8 tys. zł, tj. o 52,1%, do 40 859,8 tys. zł w wyniku:

- uzyskania środków z 2 pozycji rezerw celowych w wysokości 12 877,7 tys. zł;
- zwiększenia planu finansowego na podstawie 3 decyzji Ministra Klimatu i Środowiska oraz 8 decyzji Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska o 1 094,1 tys. zł, z tego: o 4,0 tys. zł na wydatki majątkowe, tj. na sfinansowanie zadania dotyczącego opracowania dokumentacji technicznej w zakresie wymiany dźwigu osobowego; o 503,1 tys. zł na wydatki bieżące (z tego 397,3 tys. zł na wypłatę odszkodowań za szkody wyrządzone przez zwierzęta chronione

¹⁵ Dz. U. z 2023 r. poz. 256, ze zm.

gatunkowo oraz 105,8 tys. zł na składki osobowe dla pracowników RDOŚ w Warszawie); o 587,0 tys. zł na Pomoc Techniczną Funduszy Europejskich 2021-2027¹⁶;

- zmniejszenia planu finansowego o 3,0 tys. zł na podstawie decyzji Ministra Klimatu i Środowiska oraz 3 decyzji Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. (akta kontroli str. 863-864, 1000-1016)

Środki z rezerw celowych zostały wykorzystane w łącznej wysokości 12 877,2 tys. zł (100,0% planu po zmianach), z tego z:

- poz. 16 rezerw celowych – „Zobowiązania wymagalne Skarbu Państwa” – 12 214,4 tys. zł (100% planu po zmianach) z przeznaczeniem na wypłatę odszkodowań wyrządzonych przez chronione gatunki zwierząt;
- poz. 59 rezerw celowych – „Dofinansowanie zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej” – 662,8 tys. zł (100% planu po zmianach) z tego:
  - 185,8 tys. zł na działania ochrony czynnej w rezerwatach przyrody położonych na terenie województwa mazowieckiego – m.in. wykoszenie łąki w rezerwacie przyrody Olszyny Rumockie i wywiezienie powstałej biomasy poza teren rezerwatu; skoszenie traw, usunięcie drzew, krzewów i odrośli z łąki w rezerwacie przyrody Jezioro Drzezno z wywiezieniem skoszonej biomasy poza teren rezerwatu;
  - 224,9 tys. zł na działania dotyczące zadania „Mazowieckie rezerваты przyrody – ochronić najcenniejsze”, tj.: wykonanie 3 spotów edukacyjnych wyświetlanych w komunikacji miejskiej oraz w wagonach metra warszawskiego; wykonanie materiałów na nagrody w zaplanowanych działaniach edukacyjnych; wykonanie projektów reklam typu „buss back” oraz ekspozycja reklamy na 15 autobusach; 50 sztuk słupków drewnianych wraz z tablicami z kodami QR, 23 sztuk tablic edukacyjnych wraz ze stelażami w rezerwatach przyrody; oznakowanie szlaków pieszych i pieszo-rowerowych oraz nielegalnych przedceptów w rezerwacie przyrody Las Kabacki im. Stefana Starzyńskiego (maks. 350 znaków), w rezerwacie Olszynka Grochowska (maks. 120 znaków) oraz w rezerwacie Łosiewe Błota (maks. 30 znaków);
  - 174,4 tys. zł na wykonanie projektów planów ochrony rezerwatów przyrody położonych na terenie województwa mazowieckiego w ramach tego zadania wykonano dokumentację na potrzeby sporządzenia projektów planów ochrony dla 2 rezerwatów przyrody (Olsy Płoszyckie oraz Zwierzyniec) oraz sporządzenie dokumentacji na potrzeby sporządzenia projektów planów ochrony rezerwatów przyrody dla 8 rezerwatów przyrody¹⁷;
  - 7,7 tys. zł na realizację monitoringu obszarów Natura 2000 i rezerwatów przyrody na terenie województwa mazowieckiego, poprzez m.in.: wykonanie ekspertyz przyrodniczych i monitoringi ornitologiczne gatunków ptaków na obszarze Natura 2000 Dolnego Bugu oraz na obszarze Natura 2000 Bagno Całowanie; wykonanie ekspertyzy botanika fitosocjologa obejmującą monitoring siedlisk przyrodniczych na obszarze Natura 2000 Dąbrowy Seroczyńskie.

(akta kontroli str. 985-986)

---

¹⁶ Dalej: „PTFE”.

¹⁷ Jedlnia; Dąbrowa Polańska; Parów Sójek; Stawy Raszyńskie; Uroczysko Stephana; Łoś; Pilawski Grąd; Skarpa Jezioraki.

Zrealizowane w 2023 r. wydatki wyniosły ogółem 40 833,2 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach, i w porównaniu do 2022 r. były wyższe o 7 592,7 tys. zł. Główną pozycję wydatków budżetowych stanowiły wydatki bieżące jednostki – 38 441,3 tys. zł, tj. 94,1% ogółu wydatków (w tym 415,5 tys. zł stanowiły wydatki na współfinansowanie projektów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej¹⁸) oraz 94,1% planu po zmianach.

W RDOŚ w Warszawie nie opracowano planu rzeczowo-finansowego na 2023 r. (szczegółowy opis w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”).

Na podstawie wniosku Regionalnego Dyrektora z 19 grudnia 2023 r. Minister Klimatu i Środowiska wydał decyzję nr 41.4143.12.26.2023.BD.PTFE z 21 grudnia 2023 r. w sprawie zablokowania planowanych na 2023 r. wydatków w wysokości ogółem 10,2 tys. zł. Środki te dotyczyły projektu pn. „Finansowanie kosztów zatrudnienia pracowników Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska oraz Regionalnych Dyrekcji Ochrony Środowiska w 2022-2024”.

Główna księgowa wyjaśniła m.in, że: „[...] po wykonanej analizie w grudniu 2023 r. podjęto decyzję o oddaniu do dyspozycji GDOŚ niewykorzystanych środków z uwagi na powstałe oszczędności wynikające z absencji chorobowych, przekroczeniem rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, a także niższego niż planowano wykonania pochodnych pracodawcy na Fundusz Pracy pracowników zaangażowanych w realizację projektu.”.

(akta kontroli 1320-1321, 1635)

Na wydatki majątkowe w 2023 r. wykorzystano 722,0 tys. zł, tj. 100% planu po zmianach. Sfinansowano modernizację serwerowni w RDOŚ w Warszawie oraz program funkcjonalno-użytkowy dotyczący przebudowy szybu windowego wraz z wymianą dźwigu osobowego w budynku przy ul. Sienkiewicza 3 w Warszawie. Powyższe wydatki nie były ujęte w pierwotnym planie finansowym RDOŚ w Warszawie na 2023 r.

Decyzję o realizacji zadania pn. „Modernizacja serwerowni dla RDOŚ w Warszawie” podjęto w 2022 r. i przeprowadzono postępowanie w sprawie wykonania tego zamówienia. Jednakże przetarg ten nie został rozstrzygnięty ponieważ cena oferty najkorzystniejszej przewyższała kwotę, jaką RDOŚ w Warszawie zamierzał przeznaczyć na realizację tego zamówienia. W 2023 r. na etapie tworzenia planu zamówień publicznych ponownie zaplanowano powyższe zadanie. W celu zapewnienia środków na modernizację serwerowni podjęto – w trakcie roku budżetowego – decyzję o rezygnacji z części zadań dotyczących ochrony gniazd bociana białego oraz zmniejszono liczbę zamówień dotyczących papieru do drukarek, tuszy i tonerów, artykułów biurowych. Ponadto w 2023 r. została dokonana zmiana w planie finansowym w § 6050 – „Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych”, na podstawie decyzji Ministra Klimatu i Środowiska z 21 czerwca 2023 r., tj. zwiększono limit wydatków majątkowych o 4,0 tys. zł na wykonanie programu funkcjonalno-użytkowego wraz z oszacowaniem planowanych kosztów prac projektowych oraz robót budowlanych zgodnie z programem inwestycji budowlanej dla zadania „Przebudowa szybu windowego wraz z wymianą dźwigu osobowego w budynku przy ul. Henryka Sienkiewicza 3 w Warszawie”.

(akta kontroli str. 733, 1737-1739, 1913-1916)

---

¹⁸ Dalej: „UE”.

Wydatki na wynagrodzenia w RDOŚ w Warszawie wg sprawozdania Rb-70 w 2023 r. wyniosły 12 344,7 tys. zł, (z tego z budżetu państwa – 10 698,4 tys. zł, z PTFE – 1 638,0 tys. zł oraz z budżetu środków europejskich – 8,3 tys. zł), co stanowiło 99,9% planu po zmianach i 114,6% kwoty wynagrodzeń zrealizowanych w 2022 r. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie wyniosło 8,8 tys. zł, co stanowiło 100,3% przeciętnego wynagrodzenia w 2022 r.

Według rocznego sprawozdania Rb-28 Programy w 2023 r. zrealizowano ze środków budżetu państwa wydatki w łącznej wysokości 2 047,9 tys. zł na refundację wynagrodzeń pracowników zaangażowanych w projekt pn. „Finansowanie kosztów zatrudnienia pracowników Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska oraz Regionalnych Dyrekcji Ochrony Środowiska w 2022-2024”. Wydatki wykonano w ramach programu PTFE.

(akta kontroli str. 448, 756)

Przeciętne zatrudnienie¹⁹ w 2023 r. wyniosło w RDOŚ 122 osoby i było wyższe o 14% w porównaniu do 2022 r.

(akta kontroli str. 475-478)

Regionalny Dyrektor odnośnie do wzrostu zatrudnienia w 2023 r. wyjaśnił m.in., że: „[...] wraz ze wzrostem liczby spraw w niektórych obszarach (np. ponowna ocena oddziaływania na środowisko, sprawy dot. gospodarki na terenach zamkniętych, udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie w Biuletynie Informacji Publicznej, szacowanie szkód wyrządzonych przez bobry itd.), podjęto decyzję o konieczności zwiększenia zatrudnienia. Wpływ na tę sytuację miało także złożenie do RDOŚ w Warszawie wniosków o wydanie rozstrzygnięć dla strategicznych inwestycji [...]”.

Ponadto Regionalny Dyrektor wyjaśnił m.in., że: „[...] zwiększenie zatrudnienia związane było również z tym, że w zakresie ochrony przyrody rozszerzone zostały kompetencje regionalnych dyrektorów ochrony środowiska np. o realizację zadań z zakresu inwazyjnych gatunków obcych. W omawianym okresie zwiększyła się liczba obszarów chronionych (rezerwy przyrody, obszary Natura 2000), co w kontekście np. konieczności aktualizacji celów działań ochronnych dla obszarów Natura 2000 oznaczało dodatkowe zadania [...]”.

(akta kontroli str. 803-804)

Wydatki na nagrody w 2023 r. wyniosły 2 427,7 tys. zł, stanowiły 19,7% wydatków na wynagrodzenia RDOŚ w Warszawie i były niższe o 62,0 tys. zł od wydatków na nagrody zrealizowanych w 2022 r.

Regionalny Dyrektor odnośnie do wysokości zrealizowanych wydatków na nagrody wskazał jako przyczynę m.in. realizację programu PTFE dla projektu pn. „Finansowanie kosztów zatrudnienia pracowników Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska oraz Regionalnych Dyrekcji Ochrony Środowiska w latach 2022-2024 r.”.

(akta kontroli str. 816-817, 2231)

W RDOŚ w Warszawie nie prowadzono etatyzacji. Planowane zatrudnienie w 2023 r. zostało ukształtowane w oparciu o urealniony poziom prognozowanego zatrudnienia w ramach pozostającego do dyspozycji funduszu wynagrodzeń. Poziom zatrudnienia zwiększono w związku z wyższym limitem środków na wynagrodzenia w planie finansowym w 2023 r. w porównaniu do 2022 r. Według sprawozdania Rb-70 w 2023 r. zaplanowano 135 etatów, a przeciętne wykonanie wyniosło 122 etaty.

---

¹⁹ W przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

W związku z nieobsadzeniem 13 etatów niewykorzystane środki rozdysponowano w ramach nagród, premii i dodatków.

(akta kontroli str. 477, 816-817, 787-801)

W „Sprawozdaniu z wykonania Planu działalności Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie za rok 2023” wskazano, że w 2023 r. nie osiągnięto planowanej wartości wskaźników dla wszystkich celów. Stopień realizacji celu na koniec 2023 r. wyniósł 76,3% dla celu „Efektywny i sprawny udział w procedurach ocen oddziaływania na środowisko”, a dla celu „Zapewnienie dostępu do informacji” – 69,3%. Jako przyczynę nieosiągnięcia wszystkich celów Regionalny Dyrektor wskazał m.in. dużą liczbę zadań przypadającą na 1 pracownika RDOŚ w Warszawie.

(akta kontroli str. 329-333)

Regionalny Dyrektor wyjaśnił m.in., że: „Dotychczas podejmowane działania [...] były wystarczające. [...] skuteczność podejmowanych działań nie jest uzależniona wyłącznie od Regionalnego Dyrektora, a od możliwości pozyskania nowych pracowników w wyniku przeprowadzonych naborów. Regionalny Dyrektor przeprowadził szereg rekrutacji na stanowiska specjalistyczne, które nie zakończyły się obsadzeniem stanowisk. W konsekwencji konieczne było obniżenie kryteriów i organizowanie naborów na niższe stanowiska. Ponadto z uwagi na ogromną liczbę spraw Regionalny Dyrektor zatrudnił osoby na stanowiska Administrator, które przynajmniej częściowo odciążą pracowników korpusu służby cywilnej. Mimo podejmowanych przez Regionalnego Dyrektora działań w związku z dodatkowymi kompetencjami RDOŚ oraz olbrzymią liczbą spraw nie zwiększyła się w wystarczający sposób liczba pracowników. Główną przyczyną braków kadrowych są niskie uposażenia i ogromna ilość obowiązków (zadań) przypadających na pracownika. Wynagrodzenia na aktualnym poziomie nie stanowią zachęty dla pracowników z zewnątrz w tym z prywatnych przedsiębiorstw do przyjęcia do pracy w RDOŚ.”.

(akta kontroli str. 1675-1678)

Wydatki na wynagrodzenia bezosobowe wyniosły w 2023 r. 57,8 tys. zł i były niższe o 68,4% w porównaniu z 2022 r. W 2023 r. w RDOŚ w Warszawie nie zawierano umów z własnymi pracownikami.

(akta kontroli str. 820, 863-864, 754-755)

Szczegółowym badaniem objęto próbę wydatków udokumentowanych 47 dowodami księgowymi łącznie na 2 298,9 tys. zł (z tego: 2 237,0 tys. zł ze środków budżetu państwa i 61,9 tys. zł z budżetu środków europejskich). Doboru próby do badania dokonano z zastosowaniem metody MUS oraz doboru celowego. Badana próba stanowiła 5,6% wydatków RDOŚ w Warszawie ze środków budżetu państwa i budżetu środków europejskich (40 905,0 tys. zł). Spośród ww. 47 zbadanych dowodów 38 stanowiły polecenia wypłaty odszkodowań, do których załącznikami były protokoły oględzin szkód wyrządzonych przez bobry europejskie i wilki – wraz z formularzami wyliczenia odszkodowań oraz 9 faktur dotyczących 9 umów, które były realizowane w 2023 r.

Badanie wykazało, że 10 z 38 protokołów oględzin szkód wyrządzonych przez bobry europejskie sporządzono nierzetelnie, bowiem nie zawarto w nich wszystkich wymaganych informacji (szczegółowy opis w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”).

W 7 innych protokołach oględzin tych szkód (na kwotę ogółem 239,6 tys. zł) zawarto zapisy wykonane ołówkiem, tj. w sposób nietrwały.

Ponadto w przypadku 2 umów – łącznie na 193,8 tys. zł – z 9 zbadanych stwierdzono nierzetelne postępowanie w zakresie odbioru przedmiotu zamówienia polegające na niesporządzeniu odpowiedniej liczby protokołów odbioru. (szczegółowy opis w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”).

(akta kontroli str. 872-873, 1798-1811, 1973-1998)

W polityce rachunkowości nie zawarto opisu systemu przetwarzania danych oraz opisu systemu informatycznego, zawierającego wykaz programów, procedur lub funkcji, w zależności od struktury oprogramowania, wraz z opisem algorytmów i parametrów oraz programowych zasad ochrony danych, co stanowiło naruszenie art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. c ustawy o rachunkowości (szczegółowy opis w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”).

(akta kontroli str. 1973 – 1996, 2012-2032)

W RDOŚ w Warszawie sporządzono plan postępowań o udzielenie zamówień publicznych przewidzianych do przeprowadzenia w 2023 r., który został zamieszczony na stronie internetowej tej jednostki oraz na stronie Biuletynu Zamówień Publicznych. Jednak aktualizacja ww. planu postępowań nie została opublikowana na stronie internetowej RDOŚ w Warszawie, co było niezgodne z art. 23 ust. 4 ustawy Pzp (szczegółowy opis w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”).

(akta kontroli str. 1896-1897, 1899-1902)

Roczne sprawozdanie o udzielonych w 2023 r. zamówieniach zostało terminowo przekazane Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych²⁰.

(akta kontroli str. 1858-1894)

Badaniem objęto 3 postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na podstawie ustawy Pzp, tj.: 2 w trybie przetargu nieograniczonego: „Modernizacja serwerowni dla Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie” i „Opracowanie dokumentacji na potrzeby sporządzenia projektów planów ochrony” oraz 1 o wartości mniejszej niż 50,0 tys. zł netto – dotyczące usługi oznakowania szlaków pieszych²¹. W wyniku analizy dokumentacji ww. zamówień stwierdzono, że zostały one przeprowadzone zgodnie z przepisami ustawy Pzp i regulaminem udzielania zamówień publicznych w RDOŚ w Warszawie. Wydatki poniesione w wyniku realizacji tych zamówień w 2023 r. wyniosły ogółem 908,9 tys. zł.

(akta kontroli str. 1442-1513, 1917-1932)

Zobowiązania według stanu na koniec 2023 r. wyniosły 1 339,4 tys. zł, co stanowiło 95,3% stanu zobowiązań na koniec 2022 r. (1 405,6 tys. zł) i dotyczyły głównie dodatkowego wynagrodzenia rocznego oraz wydatków związanych z wypłatą odszkodowań za szkody wyrządzone przez zwierzęta chronione gatunkowo. Zobowiązania wymagalne nie wystąpiły.

(akta kontroli str. 847-848)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

²⁰ Sprawozdanie przekazano 1 marca 2024 r., zgodnie z art. 98 ustawy Pzp.

²¹ Usługa oznakowania: 1) szlaków pieszych i pieszo-rowerowych oraz nielegalnych przepedptów w rezerwacie przyrody Las Kabacki im. Stefana Starzyńskiego znajdującym się na terenie m.st. Warszawy (w liczbie maks. 350 znaków); 2) szlaków pieszych i nielegalnych przepedptów w rezerwacie Olszynka Grochowska znajdujących się na terenie m.st. Warszawy (w liczbie maks. 120 znaków); 3) szlaków pieszych i nielegalnych przepedptów w rezerwacie przyrody Łosiowe Błota znajdującym się na terenie gminy Stare Babice (w liczbie maks. 40 znaków).

1. W RDOŚ w Warszawie nie opracowano planu rzeczowo-finansowego na 2023 r., mimo że w opracowanych i zatwierdzonych przez Regionalnego Dyrektora procedurach wewnętrznych wskazano, że jednostka powinna realizować zadania zgodnie z planem rzeczowo-finansowym. I tak:
  - w regulaminie udzielania zamówień publicznych w RDOŚ w Warszawie określono m.in., że należy wskazać kwotę zabezpieczoną w planie rzeczowo-finansowym na sfinansowanie zamówienia we wnioskach o wyrażenie zgody na: realizację zamówienia o wartości mniejszej niż 50 000 zł netto, wszczęcie procedury rozeznania rynku, wszczęcie procedury negocjacji z jednym wykonawcą oraz w sprawie zamówienia, do którego stosuje się ustawę Pzp;
  - w zarządzeniu ws. kontroli zarządczej podano, że zadania RDOŚ w Warszawie są określone w szczególności: w statucie, regulaminie organizacyjnym, planie rzeczowo-finansowym, budżecie zadaniowym, w przepisach prawa powszechnie obowiązującego.

(akta kontroli str. 282-375)

Regionalny Dyrektor odnośnie do niesporządzenia planu rzeczowo-finansowego wyjaśnił m.in., że: „Przepisy prawa powszechnie obowiązującego nie nakładają na państwowe jednostki budżetowe (czyli RDOŚ w Warszawie) obowiązku sporządzania planu rzeczowo-finansowego, co więcej w przepisach prawa dotyczących państwowych jednostek budżetowych nie ma wyjaśnienia tego terminu. Natomiast w zarządzeniach wewnętrznych Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie termin „plan rzeczowo-finansowy” został użyty jedynie w kontekście organizacyjnym (kontrola zarządcza) oraz planu zamówień publicznych. Wyrażenie „plan rzeczowo-finansowy” użyty w procedurach wewnętrznych RDOŚ w Warszawie należy rozumieć jako „plan finansowy sporządzony w oparciu o przepisy Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 7 grudnia 2010 r. w sprawie sposobu prowadzenia gospodarki finansowej jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych [...]”.

(akta kontroli str. 1673-1678)

Główna księgową wyjaśniła m.in., że: „[...] w RDOŚ w Warszawie nie był opracowywany roczny plan rzeczowo-finansowy z podziałem na miesiące. Realizacja poszczególnych zadań była monitorowana na bieżąco w ramach zadań Wydziału Finansowo-Budżetowego poprzez zaangażowanie środków już na etapie wniosków o udzielanie zamówień publicznych, kontrolę wykorzystania środków w ramach zawartych umów. Analizie podlegało również wykorzystanie środków na poszczególnych paragrafach, stopień wykorzystania zaangażowanych środków w poszczególnych miesiącach i na tej podstawie dokonywane były niezbędne zmiany w planie. Nadzór nad realizacją zadań był prowadzony we współpracy z komórkami organizacyjnymi RDOŚ w Warszawie wnioskującymi o udzielanie zamówień publicznych [...]”.

(akta kontroli str. 1254-1263)

Nieopracowanie planu rzeczowo-finansowego było niezgodne z wewnętrznymi procedurami. Plan rzeczowo-finansowy zgodnie z tymi procedurami powinien być wykorzystywany w RDOŚ w Warszawie i na jego podstawie miały być podejmowane decyzje finansowe. Tym samym nie został zachowany standard kontroli zarządczej określony w załączniku do komunikatu nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla

sektora finansów publicznych²², w rozdziale II lit. B., w punkcie 6 („Określanie celów i zadań, monitorowanie i ocena ich realizacji”), stanowiącym m.in., że cele i zadania należy określać jasno i w co najmniej rocznej perspektywie, a ich wykonanie należy monitorować za pomocą wyznaczonych mierników. Brak dokumentu, o którym wyżej mowa, utrudniał monitorowanie realizacji celów i postępów w realizacji zadań.

W związku z tym opisane wyżej postępowanie należy uznać za nierzetelne.

2. W 2023 r. w RDOŚ w Warszawie nie sporządzono ogółem 10 protokołów odbioru dla 2 podzadań co było niezgodne z postanowieniami umowy nr 1129/22/OP/PJB zawartej z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie²³ 27 maja 2022 r. o dofinansowanie państwowej jednostki budżetowej w formie przekazania środków²⁴, tj.:
  - „Wykonanie projektów planów ochrony rezerwatów przyrody: Jedlnia im. Andrzeja Kowalczewskiego, Dąbrowa Polańska, Parów Sójek, Stawy Raszyńskie, Uroczysko Stephana, Łoś, Pilawski Grąd, Skarpa Jeziorki”;
  - „Wykonanie projektów planów ochrony rezerwatów przyrody: Olsy Płoszyckie, Zwierzyniec”.

W stanowiącej załącznik do ww. umowy karcie efektu ekologicznego w punkcie IV wskazano, że możliwy do osiągnięcia efekt ekologiczny i sposób jego potwierdzenia to m.in. protokoły odbioru prac w liczbie 10 sztuk, w tym 8 sztuk dla 1. podzadania oraz 2 sztuki dla 2. podzadania. Termin osiągnięcia efektu ekologicznego ustalono na 29 grudnia 2023 r. Termin dostarczenia rozliczenia końcowego został określony na 4 czerwca 2024 r.

(akta kontroli str. 1365-1399)

W celu realizacji ww. podzadań, p.o. zastępca Regionalnego Dyrektora zawarła w 2023 r. 2 umowy, tj.:

- Umowę nr RDOŚ/23/2023 z firmą [...]*) na wykonanie dokumentacji na potrzeby sporządzenia projektów planów ochrony rezerwatów przyrody Olsy Płoszyckie i Zwierzyniec oraz przekazanie zamawiającemu sporządzonej dokumentacji w 2 egzemplarzach w wersji elektronicznej. Wykonanie przedmiotu ww. umowy miało nastąpić do 31 października 2023 r. Zgodnie z § 2 ust. 4 tej umowy zapłata za wykonanie przedmiotu umowy w wys. 26,5 tys. zł brutto powinna nastąpić po zakończeniu realizacji przedmiotu umowy potwierdzonej protokołem odbioru. W powyższej umowie określono, że przedmiot umowy zostanie odebrany na podstawie 1 protokołu odbioru, mimo że w umowie o dofinansowanie zadania, zawartej z WFOŚiGW w Warszawie, wskazano, że powinny być 2 protokoły odbioru (odrębnie dla każdego rezerwatu przyrody).
- (akta kontroli str. 1400-1418)
- Umowę nr RDOŚ/20/2023 z 29 marca 2023 r. z Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie na wykonanie dokumentacji na potrzeby sporządzenia projektów planów ochrony rezerwatów przyrody położonych na terenie woj. mazowieckiego”, tj. wykonanie projektów planów ochrony

²² Dz. Urz. MF 2009 Nr 15, poz. 84.

²³ Dalej: „WFOŚiGW w Warszawie”.

²⁴ Umowa zmieniona aneksem nr 1 z 17 maja 2023 r.

rezerwatów przyrody: Jedlnia im. Andrzeja Kowalczewskiego, Dąbrowa Polańska, Parów Sójek, Stawy Raszyńskie, Uroczysko Stephana, Łoś, Pilawski Grąd, Skarpa Jeziorki. W § 3 ww. umowy określono, że do potwierdzenia jej wykonania, niezbędne jest każdorazowo odrębnie dla każdego z rezerwatów przyrody, o których mowa w § 1 ust. pkt. 1-8, protokolarnie odebranie przez zamawiającego (RDOŚ w Warszawie) przedmiotu umowy.

P.o. naczelnika Wydziału Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 jednym protokołem dokonał odbioru wykonania projektów planów ochrony dla 8 rezerwatów przyrody.

P.o. naczelnika Wydziału Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 wyjaśnił, że: „Odnosnie do umowy nr RDOŚ/23/2023 wskazuje, że jej zapisy nie precyzują ilości protokołów jakie Zamawiający jest zobowiązany sporządzić. Analogicznie w przypadku umowy nr RDOŚ/20/2023 ze względu na podobny poziom opracowania obydwu dokumentacji za zasadne uznano sporządzenie protokołów uwzględniających obydwie rezerваты przyrody, będące przedmiotem opracowań. Odnosząc się do karty efektu ekologicznego będącej załącznikiem do aneksu nr 1 z dnia 17 maja 2023 r. został ustalony w stosunku do rezerwatów przyrody należy to interpretować w połączeniu z celem jaki przewidziano do osiągnięcia poprzez to działanie. Umowy zawierane w tej materii obejmują jedno zagadnienie, tj. opracowanie dokumentacji na potrzeby sporządzenia projektów planów ochrony, a co za tym idzie, istota ich zagadnienia posiada charakter skonsolidowany [...] Efekt ekologiczny przedmiotowego zadania nie polega więc na osiągnięciu określonej ilości dokumentów odbioru, dokumentów księgowych, rozliczeń czy sprawozdań bo one ukazują jedynie poprawność realizacji zadania zgodnie z zawartą umową o dofinansowanie, lecz na sporządzeniu 10 dokumentacji na potrzeby sporządzania planów ochrony rezerwatów przyrody.”.
(akta kontroli str. 1310-1313)

W umowie nr 1129/22/OP/PJB zawartej z WFOŚiGW w Warszawie, określono, że ogółem należy sporządzić 10 protokołów odbioru, w tym dla podzadania określonego w umowie nr RDOŚ/20/2023 na wykonanie dokumentacji dla 8 rezerwatów określono liczbę protokołów odbioru, tj. 8 sztuk – odrębnie dla każdego rezerwatu przyrody. W § 3 tej umowy zamawiający określił, że do potwierdzenia jej wykonania niezbędne jest, każdorazowo odrębnie dla każdego z rezerwatów przyrody, protokolarnie odebrane przez zamawiającego przedmiotu umowy. Natomiast w przypadku drugiego podzadania określonego w umowie nr RDOŚ/23/2023 powinny zostać opracowane 2 protokoły odbioru odrębnie dla każdego z 2 rezerwatów przyrody.

W 2023 r. w RDOŚ w Warszawie na realizację ww. 2 podzadań poniesiono wydatki ogółem w wysokości 194,3 tys. zł, z czego 174,4 tys. zł stanowiły środki pozyskane z WFOŚiGW w Warszawie poprzez poz. 59 rezerw celowych.

3. Nierzetelnie sporządzono 10 z 38 protokołów oględzin szkód wyrządzonych przez bobry europejskie²⁵, tj. nie zamieszczono w nich wszystkich wymaganych informacji.

---

²⁵ Protokoły stanowiły załącznik do poleceń wypłaty odszkodowań, objętych badaniem szczegółowym wydatków.

W 2023 r. obowiązywało rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 lutego 2018 r. w sprawie szacowania szkód wyrządzonych przez niektóre gatunki zwierząt objęte ochroną gatunkową²⁶. Tym rozporządzeniem określono wzory protokołów oględzin dla określonej szkody wyrządzonej przez niektóre zwierzęta objęte ochroną gatunkową oraz wskazano wzory formularzy szacowania szkody.
(akta kontroli str. 1795-1797)

W 10 protokołach oględzin szkód – wyrządzonych w użytkach zielonych, uprawach lub płodach rolnych, roślinach sadowniczych, powierzchni gruntów, drzewostanach, zadrzewieniach i pojedynczych drzewach przez bobry europejskie – osoby sporządzające te protokoły nie zamieściły informacji w punktach 6, 7, 8 i 9 dotyczących następujących spraw:

- liczby gatunków, wymiary drewna albo średnica pniaka, niezbędne do ustalenia miąższości grubizny drzew oraz wiek drzew, które uległy szkodzie;
- rodzaju drzewostanu, który uległ szkodzie (drzewostan, zadrzewienia i pojedyncze drzewa);
- wieku drzewostanu i danych do ustalenia stopnia zadrzewienia bądź stopnia pokrycia drzewostanu oraz klasy bonitacji drzewostanu, który uległ szkodzie;
- objętości materiału ziemnego niezbędnego do przywrócenia gruntu, który uległ szkodzie, do stanu bezpośrednio przed zaistnieniem szkody.

(akta kontroli str. 1973-1996)

Naczelnik Wydziału Spraw Terenowych w Radomiu wyjaśnił m.in., że: „Zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 lutego 2018 r. w sprawie szacowania szkód wyrządzonych przez niektóre gatunki zwierząt objęte ochroną gatunkową [...] stanowiącym wzór protokołu oględzin szkody wyrządzonej przez w użytkach zielonych, uprawach lub płodach rolnych, roślinach sadowniczych, powierzchni gruntów, drzewostanach, zadrzewieniach i pojedynczych drzewach, w punktach 6, 7, 8 i 10 można odpowiednio odnotować liczbę gatunek, wymiary drewna albo średnicę pniaka, niezbędne do ustalenia miąższości grubizny drzew oraz wiek drzew, które uległy szkodzie oraz rodzaj drzewostanu, który uległ szkodzie [...]. powyższe informacje [...] ujęto odpowiednio w punkcie 11 stanowiącym uwagi sporządzającego protokół zawierające wyżej omawiane informacje i charakterystykę przedmiotu szkody.”.

(akta kontroli str. 1809-1811)

Niewypełnianie wszystkich wymaganych pozycji formularza protokołu oględzin szkód należy uznać za postępowanie nierzetelne.

4. Nie opublikowano na stronie internetowej RDOŚ w Warszawie aktualizacji planu postępowań o udzielenie zamówień na 2023 r., co było niezgodne z art. 23 ust. 4 ustawy Pzp.

RDOŚ w Warszawie zamieściła w Biuletynie Zamówień Publicznych (BZP) plan postępowań o udzielenie zamówień 13 marca 2023 r. oraz jego aktualizację – 17 października 2023 r. Z tej aktualizacji planu wynikało, że RDOŚ w Warszawie zrezygnowała z realizacji 1 postępowania dotyczącego wymiany windy w budynku przy ul. Sienkiewicza 3 w Warszawie.

---

²⁶ Dz.U. z 2018 poz. 645, ze zm..

Na stronie internetowej RDOŚ w Warszawie opublikowano plan postępowań o udzielenie zamówień na 2023 r. z 13 marca 2023 r. – tożsamy z planem postępowań o udzielenie zamówień na 2023 r. umieszczonym w BZP – natomiast nie opublikowano jego aktualizacji.

Naczelnik Wydziału Administracyjno-Kadrowego wyjaśnił m.in., że: „[...] zaktualizowany i opublikowany w BZP w dniu 17 października 2023 r. plan postępowań o udzielenie zamówień publicznych na 2023 r. nie został umieszczony na stronie RDOŚ w Warszawie, z uwagi na zintensyfikowane działania komórki ds. zamówień publicznych z zakresu realizowanych postępowań.”.

(akta kontroli str. 1895-1897, 1901-1902)

5. W polityce rachunkowości obowiązującej w 2023 r. w RDOŚ w Warszawie nie zamieszczono opisu systemu finansowo-księgowego, co stanowiło naruszenie art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. c ustawy o rachunkowości.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. c ustawy o rachunkowości jednostka powinna posiadać dokumentację opisującą w języku polskim przyjęte przez nią zasady (politykę) rachunkowości, a w szczególności dotyczące opisu systemu przetwarzania danych, a przy prowadzeniu ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera – opisu systemu informatycznego, zawierającego wykaz programów, procedur lub funkcji, w zależności od struktury oprogramowania, wraz z opisem algorytmów i parametrów oraz programowych zasad ochrony danych, w tym w szczególności metod zabezpieczenia dostępu do danych i systemu ich przetwarzania, a ponadto określenie wersji oprogramowania i daty rozpoczęcia jego eksploatacji.

W polityce rachunkowości obowiązującej w 2023 r. nie zawarto opisu systemu informatycznego, zawierającego wykaz programów, procedur lub funkcji, w zależności od struktury oprogramowania, wraz z opisem algorytmów i parametrów oraz programowych zasad ochrony danych, w tym w szczególności metod zabezpieczenia dostępu do danych i systemu ich przetwarzania, a ponadto określenie wersji oprogramowania i daty rozpoczęcia jego eksploatacji i funkcjonalności utrzymywania zapisów w stanie edycji. Ponadto nie wskazano ścieżki dostępu do opisu poszczególnych modułów tego systemu dla pracowników Wydziału Finansowo-Budżetowego.

(akta kontroli str. 376-442)

Główna księgowa wyjaśniła m.in., że „[...] pominięto w treści ww. zarządzenia szczegółowy opis algorytmów i parametrów, z uwagi na specyfikę zapisów, konieczność zabezpieczenia systemów informatycznych i ograniczenie dostępu do tego rodzaju dokumentów przez osoby nieuprawnione [...] opis systemu Finanse Premium wraz z wykazem procedur i funkcji, strukturą bazy danych, opisem algorytmów i parametrów oraz zasad ochrony danych, w tym szczególności metod zabezpieczenia dostępu do danych i systemu przetwarzania, zawarty jest w opracowanych przez dostawcę systemu dokumentach. Powyższa dokumentacja pn. *Opis struktury zbiorów danych – Finanse Premium* dostępna jest w Wydziale Administracyjno-Kadrowym RDOŚ w Warszawie, w komórce do spraw informatyki. Opis modułów systemu informatycznego (finansowego) Progman Finanse Premium dostępny jest zawsze z poziomu systemu (programu) w zakładce *Pomoc* po uprzednim prawidłowym zalogowaniu się do systemu. W związku z tym, każdy pracownik

Wydziału Finansowo-Budżetowego RDOŚ w Warszawie, posiadający dostęp do programu Progman Finanse Premium, posiada również dostęp do opisu modułów ww. systemu.”.

(akta kontroli str. 1683-1734)

Regionalny Dyrektor wyjaśnił m.in., że: „W obowiązującej w RDOŚ w Warszawie Polityce rachunkowości wprowadzonej Zarządzeniem nr 74 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 30 grudnia 2022 r. w sprawie wprowadzenia *Zasad (Polityki) rachunkowości oraz procedur obiegu i kontroli dokumentów finansowo-księgowych w Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie*, wskazano jaki system informatyczny służy do prowadzenia ksiąg rachunkowych. Natomiast pominięto w treści zarządzenia szczegółowy opis algorytmów i parametrów, z uwagi na specyfikę zapisów, konieczność zabezpieczenia systemów informatycznych i ograniczenie dostępu do tego rodzaju dokumentów przez osoby nieuprawnione. Dokumentacja systemu znajduje się w komórce właściwej do spraw informatyki [...]”, oraz że: „[...] dodatkowo należy wyjaśnić, że art. 10 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości [...] wskazuje, że jednostka powinna posiadać dokumenty określające przyjęte zasady rachunkowości, ale nie muszą one znajdować się w tym samym jednolitym dokumencie. Na politykę rachunkowości może składać się różna dokumentacja, wskazana w art. 10 ust. 1 ustawy o rachunkowości, zawierająca zasady rachunkowości [...]”.

(akta kontroli str. 2216-2217)

W art. 10 ust. 2 ustawy o rachunkowości określono, że kierownik jednostki ustala w formie pisemnej i aktualizuje zasady (politykę) rachunkowości. Obowiązująca w RDOŚ w Warszawie w 2023 r. polityka rachunkowości nie zawierała opisu struktury zbiorów danych – Finanse Premium, a także odesłań do innej dokumentacji wewnętrznej zawierającej takie dane.

Powyższy stan faktyczny wynikał z zaniechania aktualizacji zasad rachunkowości przez kierownika jednostki, tj. niedopełnienia obowiązku określonego w art. 10 ust. 2 ustawy o rachunkowości.

2.2 Wydatki budżetu środków europejskich

Opis stanu faktycznego

Wydatki budżetu środków europejskich wyniosły 71,8 tys. zł (z tego wydatki na wynagrodzenia osobowe i pochodne – 9,9 tys. zł, a wydatki na zakup usług obejmujących wykonanie ekspertyz – 61,9 tys. zł), stanowiły 99,6% planu po zmianach (72,1 tys. zł) i 46,6% wykonania wydatków ze środków europejskich poniesionych w 2022 r. Zmiany limitu wydatków ze środków europejskich wynikały ze zwiększenia środkami pochodzącymi z poz. 98 rezerw celowych z przeznaczeniem na: inwentaryzację cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych.

RDOŚ w Warszawie (jako „podmiot upoważniony do ponoszenia wydatków kwalifikowanych”) realizowała zadania finansowane z budżetu środków europejskich – na podstawie porozumień²⁷ zawartych ze Skarbem Państwa, zastępcą Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (beneficjentem Projektu) – wnioskowanych do dofinansowania ze środków II osi priorytetowej POIiŚ.

²⁷ Porozumienie nr 3/2016 w sprawie wspólnej realizacji przedsięwzięcia z dnia 4 października 2016 r. i porozumienie nr 5/BD/2016 w sprawie wspólnej realizacji przedsięwzięcia z dnia 29 września 2016 r.

Realizując w 2023 r. ww. Projekt zastępca Regionalnego Dyrektora zleciła wykonanie „Inwentaryzacji przyrodniczej (ekspertyzy) entomologicznej obejmującej inwentaryzację gatunków Czerwończyk nieparek (*Lycaena dispar*), Czerwończyk fioletek (*Lycaena helle*), Trzepla zielona (*Ophiogomphus cecilia*) w obszarze Natura 2000 Ostoja Nadliwiecka PLH140032²⁸”.

(akta kontroli str. 849, 860)

P.o. naczelnik Wydziału Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 nie potwierdził na karcie czasu pracy przeprowadzenia weryfikacji tej dokumentacji będącej podstawą ustalenia wysokości wydatków z tytułu wynagrodzenia pracownika RDOŚ w Warszawie odpowiedzialnego za koordynację Projektu (szczegółowy opis w sekcji „Stwierzone nieprawidłowości”).

(akta kontroli str. 1340-1341, 1342-1362)

Stwierzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Na kartach czasu pracy sporządzanych przez koordynatora Projektu nie stwierdzono śladów rewizyjnych potwierdzających przeprowadzenie przez p.o. naczelnika Wydziału Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 weryfikacji rzetelności danych zawartych w tych kartach.

Regionalny Dyrektor zawarł 12 stycznia 2023 r. porozumienie zmieniające warunki pracy i płacy z pracownikiem RDOŚ w Warszawie (koordynator Projektu), któremu powierzył wykonywanie dodatkowych zadań wynikających z realizacji ww. Projektu, w tym: zadania II.1 oraz zadania III.1.

W tym porozumieniu określono, że za wykonanie zadań wskazanych w § 1 przyznano koordynatorowi Projektu dodatek zadaniowy w wysokości 600,0 zł – w terminie od 1 stycznia 2023 r. do 31 sierpnia 2023 r.; 1 200,00 zł – w terminie od 1 września 2023 r. do 30 listopada 2023 r., w ramach wydatków kwalifikowalnych. Ponadto w powyższym porozumieniu wskazano planowaną liczbę godzin do przepracowania, tj.: 25 miesięcznie od 1 stycznia 2023 r. do 31 sierpnia 2023 r. oraz 50 miesięcznie od 1 września 2023 r. do 30 listopada 2023 r. Jednocześnie dodatek nie był należny za okres niewykonywania dodatkowych zadań.

Koordynator Projektu ogółem w 2023 r. przekazał 11 rozliczeń z wykonania zadań. Do każdego rozliczenia dołączał karty czasu pracy, w których rozliczał godziny przepracowane w danym miesiącu 2023 r., w trakcie których wykonywał zadania wynikające z ww. Projektu przypisane dla zadania II.1 oraz III.1. I tak m.in. w karcie czasu pracy za styczeń 2023 r. rozliczył ogółem 25 godzin, w tym rozpiął te godziny na poszczególne zadania: II.1 oraz III.1; w karcie czasu pracy za wrzesień 2023 r. rozliczył ogółem 50 godzin, w tym rozpiął te godziny na poszczególne zadania: II.1 oraz III.1.

Wszystkie 11 kart czasu pracy były podpisane tylko przez koordynatora Projektu.

Projekt realizowany był w Wydziale Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000.

NIK jako przykład wdrożenia w RDOŚ w Warszawie mechanizmów kontroli zarządczej w zakresie zapewnienia śladów rewizyjnych weryfikacji kart czasu wskazuje, że w 2023 r. obowiązywało zarządzenie nr 6 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 20 kwietnia 2023 r. w sprawie sposobu

²⁸ Umowa nr RDOŚ/103/2022 z 19 grudnia 2022 r.

realizacji projektów polegających na finansowaniu kosztów zatrudnienia w ramach programu Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich na lata 2021-2027. W § 10 tego zarządzenia określono m.in., że karty czasu sporządzane przez pracowników zatrudnionych na stanowiskach pracy kwalifikowanych w ramach PTFE podpisane przez pracowników miały być zatwierdzone pod względem merytorycznym przez bezpośredniego przełożonego pracownika, tj. w omawianym przypadku p.o. naczelnika Wydziału Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000. Powyższe zarządzenie dotyczyło realizacji projektów polegających na finansowaniu kosztów zatrudnienia w ramach programu Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich na lata 2021-2027.

(akta kontroli str. 1342-1362,1848-1857)

P.o. naczelnika Wydziału Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 wyjaśnił m.in., że: „Wykazywane w kartach czasu pracy informacje z rozliczenia zadania *Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych* sporządzone za okres od początku stycznia do końca listopada 2023 r. weryfikowane były w oparciu o posiadaną przez Naczelnika Wydziału Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 wiedzę w zakresie realizowanych przez przedmiotowego pracownika zadań [...]”.

(akta kontroli str. 1795-1797)

Ponadto p.o. naczelnika Wydziału Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 odnośnie do pozostawiania śladu rewizyjnego po weryfikacji kart czasu pracy sporządzanych przez koordynatora Projektu wyjaśnił, że: „Przepisy prawne nie obligują do *pozostawienia śladu rewizyjnego* z weryfikacji kart czasu pracy jako warunku kwalifikowalności wydatków związanych z wynagrodzeniem pracownika. Wiedza posiadana przez Naczelnika Wydziału Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 w związku z np. sprawdzaniem projektów pism, konsultacjami podczas ich przygotowywania, analizy dokumentacji itp. Stanowi wystarczającą podstawę do potwierdzenia informacji zawartych w karcie czasu pracy. Potwierdzeniem tym jest pieczęć i podpis Naczelnika Wydziału Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 na rozliczeniu środków finansowych związanych z zatrudnieniem pracownika, do którego to dokumentu załącznikiem jest karta czasu pracy pracownika.”

(akta kontroli str. 1795-1797)

Dokumenty stanowiące podstawę do dokonania wydatku ze środków publicznych powinny zostać poddane kontroli merytorycznej, a ślad przeprowadzenia takiej kontroli powinien znajdować się na tych dokumentach.

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, wydatki z budżetu państwa i budżetu środków europejskich zostały poniesione celowo.

Badanie 47 dowodów księgowych łącznie na 2 298,9 tys. zł wykazało, że w przypadku 10 poleceń wypłaty odszkodowań²⁹ załączniki do nich, tj. protokoły oględzin³⁰, nie zawierały wszystkich wymaganych danych określonych w poszczególnych punktach tych protokołów.

²⁹ Spośród 38 w próbie wydatków objętych badaniem.

³⁰ Protokoły potwierdzały odszkodowania za szkody wyrządzone przez chronione gatunki zwierząt na kwotę 273,8 tys. zł.

Ponadto kontrola wykazała, że w przypadku 2 umów³¹ na 193,8 tys. zł stwierdzono nierzetelne działanie w zakresie odbioru przedmiotu zamówień, tj. nie sporządzono odpowiedniej liczby protokołów odbioru przedmiotu.

W RDOŚ w Warszawie nie opracowano planu rzeczowo-finansowego na 2023 r., mimo że w opracowanych i zatwierdzonych przez Regionalnego Dyrektora procedurach wewnętrznych wskazano, że RDOŚ w Warszawie powinna realizować zadania zgodnie z planem rzeczowo-finansowym. W 2023 r. w obowiązującej w RDOŚ w Warszawie polityce rachunkowości nie zawarto opisu systemu finansowo-księgowego, co stanowiło naruszenie. 10 ust. 1 pkt 3 lit. c ustawy o rachunkowości. Powyższe działania wynikały z zaniechania aktualizacji zasad rachunkowości przez kierownika jednostki, tj. niedopełnienia obowiązku aktualizacji polityki rachunkowości obowiązującej w jednostce, określonego w art. 10 ust. 2 ustawy o rachunkowości.

W kartach czasu pracy sporządzanych przez koordynatora Projektu nie umieszczono śladów rewizyjnych przeprowadzenia kontroli merytorycznej tych dokumentów, co było działaniem nierzetelnym.

Badaniem objęto 3 postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na podstawie ustawy Pzp, tj.: 2 w trybie przetargu nieograniczonego oraz 1 zamówienie o wartości mniejszej niż 50,0 tys. zł netto, które wykazało, że zostały one przeprowadzone zgodnie z przepisami ustawy Pzp. Jednak ustalono, że w 2023 r. nie umieszczono aktualizacji planu postępowań o udzielenie zamówień publicznych w 2023 r. na stronie internetowej RDOŚ w Warszawie, co było niezgodne z art. 23 ust. 4 ustawy Pzp.

OBSZAR

3. Sprawozdawczość.

Opis stanu faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania jednostkowych rocznych sprawozdań budżetowych za 2023 r. z wykonanie planu finansowego w RDOŚ w Warszawie:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1).

Dane wykazane w sprawozdaniach jednostkowych RDOŚ w Warszawie były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej.

³¹ Umowa nr RDOŚ/20/2023 z 29 marca 2023 r. dotycząca opracowania dokumentacji na potrzeby sporządzenia planów ochrony dla 8 rezerwatów; Umowa nr RDOŚ/23/2023 z 7 kwietnia 2023 r. dotycząca wykonania dokumentacji na potrzeby sporządzenia projektów planów ochrony dla 2 rezerwatów oraz przekazania Zamawiającemu sporządzonej dokumentacji w 2 egzemplarzach w wersji elektronicznej.

Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

(akta kontroli str. 2237-2381)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez RDOŚ w Warszawie sprawozdania: budżetowe i w zakresie operacji finansowych.

V. Uwagi i Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi

Badanie 38 poleceń wypłaty odszkodowań za szkody wyrządzone przez bobry europejskie oraz wilki wykazało, że 7 załączonych do nich protokołów oględzin szkód (stanowiących podstawę wypłaty odszkodowań ogółem na 239,6 tys. zł) były zapisy wykonane ołówkiem, czyli w sposób nietrwały, a tym samym w sposób umożliwiający zmianę danych.

Zdaniem NIK system kontroli zarządczej odnoszący się do obszaru działalności RDOŚ w Warszawie związanej z odszkodowaniami wypłaconymi za szkody wyrządzone przez niektóre zwierzęta chronione gatunkowo, w tym z przeprowadzaniem oględzin szkód wyrządzonych przez te zwierzęta, wymaga usprawnienia poprzez wdrożenie mechanizmów polegających na zapewnieniu trwałości śladów rewizyjnych, tj. wyeliminowaniu przypadków wpisywania ołówkiem danych do protokołów oględzin, będących podstawą ustalenia wysokości wydatków ponoszonych przez RDOŚ w Warszawie z tytułu odszkodowań.

Wnioski

1. Opracowywanie planu rzeczowo-finansowego, zgodnie z wewnętrznymi procedurami.
2. Zaktualizowanie polityki rachunkowości skutkujące zapewnieniem jej zgodności z przepisami ustawy o rachunkowości.
3. Zapewnienie umieszczania na stronie internetowej RDOŚ w Warszawie aktualizacji planu postępowań o udzielenie zamówień publicznych.
4. Sporządzanie protokołów odbioru przedmiotu umów zgodnie z postanowieniami tych umów.
5. Zapewnienie rzetelnego sporządzania protokołów oględzin.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie³² umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 25 marca 2024 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Środowiska
p.o. Dyrektor
Tomasz Gawel

Piotr Koczara
Główny specjalista kp.

Zmian w dokumencie dokonał:
Tomasz Gawel
p.o. Dyrektor Departamentu Środowiska

---

*) Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r. poz. 902) i art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. z 2022 r. poz. 1233) Najwyższa Izba Kontroli wyłączyła jawność informacji posiadających wartość gospodarczą. Wyłączenia tego dokonano w interesie przedsiębiorcy.

---

³² Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.